

همکاری‌های بین‌المللی^۱ اینترپل (در قاچاق مواد مخدر و جنایات سازمان یافته فرامرزی)

سروش امیری^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۱/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۲۱

چکیده

پس از معاهده شانگهای چین، در سال ۱۹۰۹ میلادی تاکنون همکاری‌های بین‌المللی علیه سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر، شروع شده است. سیر تحول اقدام‌های انجام شده در راستای مهار و کاهش سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر، تصویب کنوانسیون‌ها، تأسیس نهادهای اصلی و فرعی کنترل مواد مخدر در سازمان ملل متحد و همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی کشورها و برنامه‌های ملی مبارزه با مواد مخدر، گویای این واقعیت است که پدیده مواد مخدر بلیه‌ای برای تمام مردم جهان است و تمام کشورها با وجود تفاوت‌های فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و ساختار سیاسی و حکومتی، با این معضل درگیر هستند. قاچاق مواد مخدر و جنایت‌های سازمان یافته بین‌المللی، تهدیدی برای امنیت جامعه جهانی و به خصوص بشریت به‌شمار می‌آید. این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی درصدد تبیین این نوع جنایت‌ها و عوامل آن در خارج از محدوده مرز یک کشور که به صورت خصیصه فراملی بروز کرده، است. این مسئله به عنوان یکی از معضله‌های اصلی، دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی ذی‌ربط را در جهت حفظ و تأمین امنیت بین‌المللی به فعالیت واداشته است. در پاسخ به این مسئله یکی از مهم‌ترین اقدامات در جهت مبارزه با این گونه جنایات، همکاری و تصویب «کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با قاچاق مواد مخدر و جنایات سازمان یافته فرامرزی» که نمایان‌گر تعامل بین‌المللی در این حوزه است. در این بین، نقش اینترپل در راستای حفظ امنیت و مبارزه با شکل‌گیری و توسعه این نوع جنایت‌ها، اهمیت بسزایی دارد.

واژگان کلیدی: اینترپل، جنایت‌های سازمان یافته فرامرزی، کنوانسیون پارمو، امنیت بین‌الملل

مقدمه

یکی از خطرناک‌ترین جنایت‌هایی که امنیت جامعه جهانی را در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی با تهدید مواجه می‌سازد، جنایات سازمان‌یافته فراملی است که هم‌زمان با پیشرفت علوم و فناوری در گستره جهانی، مظاهر آن با اشکال نوین خودنمایی کرده و فعالیت این گروه از مجرمان، اثرات مخربی بر جامعه بین‌المللی و به‌ویژه دولت‌ها می‌گذارد.

جرایم بین‌المللی، ناقض اصول و ارزش‌های والای انسانی است که لازمه صلح میان افراد بشر در جامعه بین‌المللی است. زندگی در جامعه بین‌المللی تنها با همکاری دولت‌ها در زمینه مبارزه با پدیده مجرمانه و مهار آن در سطح جامعه جهانی، امکان‌پذیر است و تجربه نشان داده که رویکردها و روش‌های سنتی مبارزه با جرم و کنترل آن از جمله اعمال مجازات‌های کیفری و یا اصلاح بزه‌کاران، نتیجه مؤثری دربر نداشته است. به‌طور کلی، نهادهای عدالت کیفری بیشتر پس از وقوع جرم نمی‌توانند آن‌گونه که باید و شاید، آن را مدیریت کنند و پاسخگوی آن باشند. از این‌رو، نظام‌های سیاست جنایی، پیشگیری از وقوع جرم را مناسب‌ترین و مهم‌ترین رویکرد تلقی و به‌لحاظ جایگاه خاص و مزیت‌های آن، بیشتر دولت‌ها تلاش می‌کنند در مدیریت پدیده مجرمانه از پژوهش‌ها و یافته‌های جرم‌شناسی استفاده کنند. اینترنتی که از دست اندرکاران پلیسی و حقوقی کشورهای جهان و با شخصیت حقوقی مستقل تشکیل شده است، به‌عنوان یک سازمان بین‌المللی و بنابر اساس‌نامه خود، با الهام از روح اعلامیه جهانی حقوق بشر و با همکاری اعضای خود، بدون هیچ‌گونه دخالت در امور سیاسی، مذهبی، نظامی و نژادی، سعی در ایجاد عزم بین‌المللی در مواجهه با جرایم و استرداد مجرمان دارد. استرداد به مفهوم بازگرداندن و تحویل مجرم یا متهم به ارتکاب جرم از طرف کشوری که در آن دستگیر شده به کشوری که در آن مرتکب جرم شده بنا به تقاضای این کشور است. هدف از استرداد مجرمان ممانعت از بی‌کیفرماندن آنان است.

پلیس بین‌الملل جهت تنظیم همکاری‌های بین‌المللی میان نیروهای پلیس کشورها ایجاد

شده است. درحقیقت این نقش از طریق تبادل اطلاعات، ارائه راهکار و شناسایی مجرمان فراری به نیروهای پلیس کشورها در جهت مبارزه با جرایم فراملی به خصوص جنایات سازمان یافته فراملی، تروریسم، جرایم سایبری، جرایم بین‌المللی مالکیت معنوی و... ایفا می‌شود.

طبق بند ۱ و ۲ از ماده ۴ قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مأموریت و وظایف این نیرو عبارت‌اند از: استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی و همچنین مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خراب‌کاری، تروریسم، شورش و عوامل و حرکت‌هایی که مخل امنیت کشور باشد. قاچاق مواد مخدر و جنایت‌های سازمان‌یافته بین‌المللی، تهدیدی برای امنیت جامعه جهانی و به خصوص بشریت به‌شمار می‌آید. این مقاله با روش توصیفی - تحلیلی درصدد تبیین این نوع جنایت‌ها و عوامل آن در خارج از محدوده مرز یک کشور که در قالب خصیصه فراملی بروز کرده، است و این مسئله به‌عنوان یکی از معضله‌های اصلی، دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی ذی‌ربط را در جهت حفظ و تأمین امنیت بین‌المللی به‌فعالیت واداشته است. در پاسخ به این مسئله یکی از مهم‌ترین اقدامات در جهت مبارزه با این‌گونه جنایات، همکاری و تصویب «کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با قاچاق مواد مخدر و جنایات سازمان‌یافته فرامرزی» است که نمایان‌گر تعامل بین‌المللی در این حوزه است. در این بین نقش اینترپل در راستای حفظ امنیت و مبارزه با شکل‌گیری و توسعه این نوع جنایت‌ها، اهمیت بسزایی دارد.

پلیس بین‌الملل و جنایات سازمان‌یافته فراملی

در سال ۱۹۱۴ میلادی، به‌دعوت آلبرت اول، پادشاه موناکو، نخستین کنگره بررسی مسائل پلیسی با شرکت ۱۸۸ نفر از افسران عالی‌رتبه پلیسی و حقوق‌دانان ۲۴ کشور جهان در این کشور تشکیل شد. در جریان برگزاری این کنگره، کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی^۱ تأسیس شد و اساسنامه آن نوشته و مقرر مرکزی آن در شهر وین تعیین شد. در سال

۱۹۵۶ میلادی عنوان سازمان از کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی به سازمان بین‌المللی پلیس جنایی تغییر یافت و اساسنامه آن مورد تجدیدنظر قرار گرفت و در سال ۱۹۸۹ میلادی ساختمان دبیرخانه کل به لیون فرانسه منتقل شد. باید توجه داشت که این سازمان تابع هیچ‌یک از سازمان‌های بین‌المللی دیگر همانند سازمان ملل متحد نیست و شخصیت حقوقی مستقلی دارد و چون بر اثر توافق یا قرارداد و تعهد دولت‌ها به وجود نیامده، از نظر حقوقی، یک سازمان بین‌دولتی تلقی نمی‌شود، بلکه چون توسط مسئولان پلیس کشورها تشکیل شده و به صورت جهانی درآمده، از نظر حقوقی یک سازمان «بین‌المللی» است و این امر عامل مؤثری برای بی‌طرفی و استقلال عمل این سازمان به‌شمار می‌آید.

سازمان اینترنتی عمده‌ترین مأموریت خود را در سه محور خلاصه کرده است:

۱. شبکه ارتباط جهانی پلیس،

۲. تهیه بانک اطلاعاتی جنایی و خدمات پژوهشی،

۳. خدمات پلیس اجرایی.

اینترنت با پشتیبانی آموزشی و اجرایی از اعضا، این امکان را فراهم می‌کند تا در صورت لزوم در زمینه جرم‌های اولویت‌دار مانند مجرمان فراری، امنیت عمومی، تروریست، مواد مخدر، جنایات سازمان یافته، قاچاق انسان، جرائم اقتصادی و جرائم پیشرفته مرتبط با فناوری روز، آموزش لازم و خدمات مربوط را دریافت کنند (مخدوم، ۱۳۸۷). اهداف سازمان اینترنتی، طبق ماده ۲ اساس نامه، به این شرح است:

۱. تأمین و توسعه حداکثر امکان همکاری متقابل بین ادارات پلیس جنایی کشورهای عضو.

۲. تأسیس و توسعه کلیه مؤسسه‌هایی که جهت پیشگیری از وقوع جرائم عمومی ضرورت دارد.

به موجب ماده ۳ اساس نامه، سازمان اینترنتی و کشورهای عضو در چهارچوب همکاری‌های پلیسی متقابل، از هرگونه مداخله در اموری که ماهیت سیاسی، نظامی، مذهبی و نژادی داشته باشد، منع شده‌اند (بیابانی، ۱۳۸۸). به منظور اجرای پاسخ حقوقی و پلیسی در سطوح

وسیع بین‌المللی، اینترپل با استفاده از امکانات و ظرفیت‌های فراوان و داشتن تعامل‌ها و همکاری‌های گسترده با نهادها و سازمان‌های مختلف بین‌المللی مثل سازمان ملل، اتحادیه اروپا، دادگاه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای، نقش مهمی در تأمین زمینه‌های همکاری و افزایش هماهنگی میان کشورهای عضو ایفا می‌کند. در سازمان پلیس جنایی بین‌المللی این تعامل‌ها از طریق دفاتر ملی مرکزی یا همان ادارات اینترپل و ایجاد شبکه ارتباطی بین دبیرخانه کل و کشورهای عضو و دیگر نهادهای بین‌المللی انجام می‌گیرد (آی.سی.پی.او، ۱۹۹۱: ۴۳۳).

نقش اینترپل در پرتو اسناد بین‌المللی

کشورهای جهان با آگاهی از امکانات و ظرفیت‌های این سازمان به نقش مهم آن در اجرای پاسخ حقوقی در کنوانسیون‌های مختلف بین‌المللی اشاره کرده‌اند و بیشتر به نقش محوری انتقال درخواست‌ها و مبادله اطلاعات به خصوص در مواقع ضروری پرداخته‌اند هر چند به جزئیات بحث وارد نشده‌اند. در زیر به چند کنوانسیون مهم اشاره می‌شود:

۱۲۱

۱- کنوانسیون سازمان ملل علیه قاچاق مواد مخدر

بند هشتم از ماده هفت کنوانسیون مورد اشاره به نقش کلیدی اینترپل در انتقال درخواست‌ها به خصوص در مواقع ضروری این گونه اشاره می‌کند: «هرگونه ارتباط پیشگیری قضایی دوطرفه بین اعضای این کنوانسیون باید از طرق مصرحه در آن انجام گرفته و در مواقع ضروری نیز ارتباطات از طریق سازمان پلیس جنایی بین‌المللی انجام می‌گیرد» (وین، ۱۹۹۸: مقاله ۷).

۲- پیش‌نویس کنوانسیون بین‌المللی رفع حمایت از تروریسم (مصوب ۱۹۹۹)

بند چهارم از ماده هجدهم کنوانسیون مورد اشاره و ماده ۱۸۷ اساس‌نامه دیوان کیفری بین‌المللی در این خصوص بیان می‌کند: «انتقال درخواست‌ها و مبادله اطلاعات در زمینه مبارزه با تروریسم می‌تواند از طریق اینترپل یا هر سازمان منطقه‌ای دیگر انجام گیرد» (وین، ۱۹۹۸: مقاله ۱۸).

۳- کنوانسیون تشکیل یوروپل

بند دوم از ماده ۴۲ اساس نامه تشکیل پلیس کشورهای عضو اتحادیه اروپا بیان می‌دارد: «یوروپل در راستای وظایف بیان شده در ماده ۳ اساس نامه می‌تواند روابط خود را با دولت‌ها و سازمان‌های دیگر از جمله اینترنتی جهت مبارزه با جرایم و پیشگیری از آنها برقرار کند (بروسلز^۱، ۱۹۹۵: مقاله ۹۲/۲).

۴- کنوانسیون اروپایی انتقال دادرسی مسائل جزایی (استراسبورگ، ۱۹۹۲)

بند دوم ماده ۱۳ کنوانسیون یادشده درخصوص نقش اینترنتی در انتقال درخواست‌ها بیان می‌دارد: «در موارد ضروری درخواست‌ها و ارتباط‌ها ممکن است از طریق پلیس جنایی بین‌المللی به کشورهای متقاضی فرستاده شود».^۲

نقش اینترنتی در پاسخ‌های اداری

از نمونه‌های مهم پیشگیری و همکاری‌های بین‌المللی در مراحل مختلف کشف، تعقیب و دستگیری مجرمان از جمله جرائم مواد مخدر، پیشگیری پلیسی است. بعد از جنگ جهانی دوم و با شروع جنگ سرد و افزایش جرایم فراملی، ضرورت همکاری بین‌المللی در زمینه‌های پلیسی آشکارتر شد و همین امر نیز باعث شروع به کار مجدد سازمان اینترنتی شد. در ادامه ضمن تعیین ضرورت انجام پیشگیری پلیسی در اسناد بین‌المللی به ذکر اصول و اهداف حاکم بر انجام آن اشاره می‌شود.

۱- ضرورت اجرای پاسخ‌های اداری پلیسی در اسناد بین‌المللی

ماده ۲۷ کنوانسیون سازمان ملل علیه جرایم سازمان‌یافته فراملی بیان می‌دارد انجام پژوهش‌ها راجع به جرایم این کنوانسیون و همکاری با سایر دولت‌ها در زمینه‌های زیر انجام می‌گیرد:

۱-۱- شناسایی هویت اشخاص مظنون به دخالت در ارتکاب جرم

۱-۲- مبادله اطلاعات با دولت‌های عضو در مورد وسایل و شیوه‌های مورد استفاده

1. Brussels

2. Convention on Transfer of proceeding sin criminal matters (Strasbourg, 1992)

مجرمان و مسیرها و وسایل نقلیه و اوراق هویتی مجعول مورد استفاده.

۱-۳- گسترش فعالیت‌ها و همکاری‌های دولت‌های عضو سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و نهادهای مجری قانون و پلیس به منظور مقابله با جرم. همان‌طور که از دقت در این ماده مشخص می‌شود، موارد ذکر شده از مصادیق بارز پاسخ اداری محسوب می‌شود (کنگره مریدا، ۲۰۰۳: مقاله ۱۹).

۲- اصول و اهداف پاسخ‌های اداری پلیسی

۲-۱- احترام به حاکمیت ملی

سازمان پلیس جنایی بین‌المللی در چهارچوب اساس نامه خود و با احترام به منشور سازمان ملل و الهام از روح حاکم بر اعلامیه جهانی حقوق بشر، بر اساس اصل احترام به قوانین داخلی کشورهای عضو و منع مداخله در امور داخلی کشورها سعی در ارتقاء همکاری‌های بین‌المللی دارد (فیشوبویل، ایزابل و موسه مارک، ۱۳۸۵).

۲-۲- رعایت حقوق بشر

امروزه نظام بین‌الملل در سطح گسترده‌ای متأثر از اصول حاکم بر نظام حقوق بشر بوده و این امر تأثیر خود را در همه ابعاد حقوقی، پلیسی، اقتصادی، اجتماعی و غیره گذاشته است. اینترپل نیز ضمن تأثیرپذیری از این اصل، مبنای کارش را در ماده دوم اساس نامه خود، لحاظ قرار دادن روح حاکم بر اعلامیه جهانی حقوق بشر دانسته است. ضمناً به منظور حفظ آزادی‌های فردی و اجتماعی در ماده سوم اساس نامه، این سازمان از مداخله در امور مذهبی، سیاسی، نظامی و نژادی منع شده است (فیشوبویل، ایزابل و موسه مارک، ۱۳۸۵).

۲-۳- پیشگیری از جرایم و اجرای قوانین جزایی

بر اساس مواد ۲ و ۳ اساس نامه سازمان، اینترپل به منظور پیشگیری از ارتکاب جرم و اجرای قوانین جزایی، با اراده جامعه بین‌الملل به وجود آمده و این تنها اصلی است که کل کشورهای عضو در مورد آن اتفاق نظر دارند.

۲-۴- برخورداری از حقوق یکسان

کشورهای عضو سازمان اینترنتی، سالانه در مجمع این سازمان که عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیرنده است شرکت می‌کنند و هریک از شرکت‌کنندگان نیز طبق ماده ۱۳ اساس‌نامه از حق رأی یکسانی برخوردارند.

۲-۵- جهان‌شمولی

هر عضو سازمان به‌منظور بسط همکاری‌ها می‌تواند از طریق دفاتر ملی مرکزی مستقر در آن کشور، به‌طور مستقیم با دفاتر ملی مرکزی کشورهای دیگر و یا دبیرخانه کل ارتباط داشته باشد و از ظرفیت‌های موجود در آن نهاد ملی یا بین‌المللی استفاده کاملی را ببرد.

مصادیق پاسخ‌های اداری اینترنتی

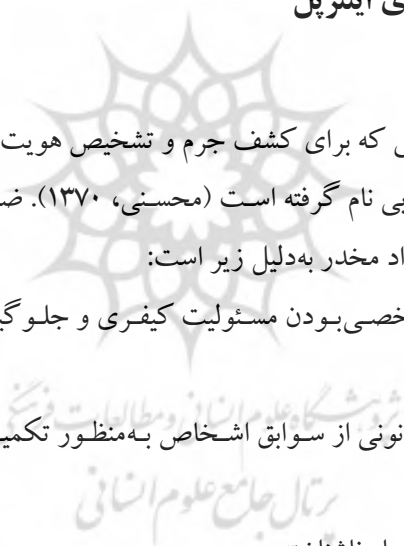
الف- تشخیص هویت

مجموع علوم و دانش‌هایی که برای کشف جرم و تشخیص هویت مجرمان مورد استفاده قرار می‌گیرد علوم جرم‌یابی نام گرفته است (محسنی، ۱۳۷۰). ضرورت انجام تشخیص هویت از جمله مجرمان مواد مخدر به‌دلیل زیر است:

- ۱- لزوم رعایت اصل شخصی‌بودن مسئولیت کیفری و جلوگیری از اشتباه در تعیین هویت افراد.
- ۲- لزوم آگاهی مراجع قانونی از سوابق اشخاص به‌منظور تکمیل تحقیقات و تصمیم قضایی مناسب.
- ۳- شناسایی اشخاص و اجساد ناشناخته.
- ۴- شناسایی هویت واقعی افراد مراجعه‌کننده به بانک‌ها و مؤسسه‌های خدمت‌رسانی.
- ۵- شناسایی و تحت نظر قراردادن مجرمان حرفه‌ای (نجاتی، ۱۳۸۱).

ب- سجل کیفری مجرمان

در ماده ۲۲ کنوانسیون پالمو به این امر تأکید شده که قانون‌گذاری و سایر اقدام‌های مقتضی برای ملحوظ کردن سوابق محکومیت به ارتکاب جنایت‌های فراملی باید در

کشورهای دیگر لحاظ شود. بدیهی است محکومیت کیفری یادشده، باید محکومیت قطعی غیرقابل تجدید نظر باشد^۱. سازمان پلیس جنایی بین المللی با اطلاع از این ضرورت و با بهره گیری از امکانات تشخیص هویت و اطلاعاتی که از دفاتر ملی مرکزی کشورهای عضو دریافت می کند اقدام به تشکیل مرکز سجل کیفری برای مجرمان حرفه ای و فراملی کرده است.

پ- مبادله اطلاعات

مبادله سریع و به موقع اطلاعات در عصر معروف به فناوری اطلاعات، نقش بسیار مهمی در همه زمینه ها به خصوص مسائل حقوقی و پلیسی ایفا می کند. از این جهت که اینترنت تنها کانال رسمی ارتباط بین مراجع پلیسی بسیاری از کشورهاست و با توجه به امکانات و زمینه های فراوان آن در مبارزه با جرایم، می توان از این سازمان به عنوان نمادی مهم در هماهنگی برای مبارزه با جرایم بین المللی از جمله مواد مخدر نام برد. سه عامل سرعت، امنیت و وسعت انتشار در امر تبادل اطلاعات اهمیت بسزایی دارد. به این منظور سازمان اقدام به استفاده از وسایل مخابراتی پیشرفته مانند سامانه های «ای.اس.اف»^۲ در سطح کشورهای عضو کرده است. سامانه پیشرفته «آی.۷/۲۴» به طور ۲۴ ساعته آماده سرویس دهی به اعضا است. این سامانه در سال ۲۰۰۳ با پیوستن کانادا شروع به کار کرد و در سال ۲۰۰۷ با پیوستن سومالی، حلقه اتصال اعضا به آن تکمیل شد^۳. این سامانه مخابراتی پیشرفته، امکان استفاده متقابل از پایگاه داده های دبیرخانه کل و کشورهای دیگر را برای کشورهای عضو فراهم می کند. تبادل اطلاعات از طریق صدور اعلان هایی در دبیرخانه کل انجام می شود. چند نوع از اعلان ها عبارت اند از: اعلان آبی (استعلام)^۴، اعلان سبز (هشدار)^۵، ۳- اعلان زرد (گمشدگان)^۶، اعلان مشکی (اجساد شناسایی نشده)^۷، اعلان قرمز (تحت پیگرد)^۸، اعلان نارنجی^۱ و اعلان ویژه سازمان ملل و

1. UnDoc.A/551383/Add/

3 http://www.interpol.int/public/ICPO/core_function/secure_com.asp

4. Blue Notice (enquiry)

6. Yellow Notice (missing persons)

8. Red Notice (wanted)

2. Automated Search Facilities

function/secure com.asp

3. Green Notice (Warning)

5. Black Notice (unidentified persons)

7. Orang wanted

اینترنتی.

ت- تشکیل واحد هوشمند تحلیل جرم^۲

یک اقدام مهم و ابتکاری سازمان، تشکیل واحد تحلیل جرم در دبیرخانه کل است. در خصوص شبکه‌سازی وسیع بین اعضا و استانداردهای سازی روش‌ها و فنون مورد استفاده اقدامات لازم را انجام می‌دهد. در ضمن به کشورهای عضو پیشنهاد شد استفاده از جی.آی.اس یا سامانه اطلاعات جغرافیایی که یک سامانه رایانه‌ای جهت مدیریت، هماهنگ‌سازی و تجزیه و تحلیل داده‌های مرجع است و همچنین استفاده از هسته مشاوران و یا متخصصان دیگر را در این زمینه سرلوحه کارهای خود قرار دهند^۳. این امکانات اینترنتی باعث شده تا این سازمان در امر مبارزه با جرایم مواد مخدر نیز توانایی لازم را به دست آورد.

شناسایی قربانیان و حمایت از بزهدیدگان

حمایت از بزهدیدگان جرایم با توجه به نابرابری امکانات و توانایی آنها در مقایسه با مجرمان و ارتباطات مجرمان بین‌المللی با مقامات دولتی فاسد و حاکمیت رعب و هراس بر فعالیت‌های آنان در مقایسه با جرایم دیگر، امری ضروری است. بزهدیدگان به خصوص زنان و کودکان که بیشتر در معرض خطر قرار دارند در سه بعد باید مدنظر قرار گیرند، جبران خسارات ناشی از جرم، تعقیب کیفری و مجازات مجرم، تأمین امنیت بزهدیدگان از تعرضات اجتماعی. گاهی اوقات که عامل جرم مشخص نیست و امکان جبران خسارت وجود ندارد، جبران خسارات باید از طریق دولت‌ها به صورت جمعی انجام گیرد^۴. در این راستا به منظور بهبود پیشگیری پلیسی، لزوم تخصصی و منطقه‌ای کردن فعالیت‌های پلیسی با توجه به تنوع جرایم فراملی در مناطق خاص، امری ضروری به نظر می‌رسد. برای مثال، کشورهای عضو سازمان اقتصادی اکو، گرفتار جرایم مربوط به قاچاق مواد مخدر با توجه به همسایگی با افغانستان هستند. بنابراین تشکیل پلیس کشورهای اکو که در زمینه مبارزه با

مواد مخدر تخصص بیشتری داشته باشند نتایج مفیدتری را به دست خواهد داد^۱. این موضوع، یعنی اهمیت تشکیل پلیس منطقه‌ای و قاره‌ای از جمله اکوپل، آسه آن پل و یوروپل و همکاری آنها با سازمان پلیس جنایی بین‌المللی از موضوعات مورد تأکید مجمع عمومی اینترپل است.

کنوانسیون‌ها و همکاری‌های بین‌المللی علیه مواد مخدر:

کنوانسیون‌های بین‌المللی مواد مخدر، حاصل همکاری‌های بین‌المللی از سال ۱۹۰۹ تا ۱۹۸۸ هستند. این کنوانسیون‌ها، سازمان‌ها و نهادهای کنترلی بین‌المللی، مسئول مبارزه با مواد مخدر و مبنای همکاری بین‌المللی علیه مواد مخدر هستند و حرکت در مسیر آنها می‌تواند گام مؤثری جهت مهار این پدیده در جهان تلقی شود. در کنوانسیون‌های مواد مخدر، بر ضرورت اقدام هماهنگ در سطح جهان علیه مواد مخدر و همکاری‌های بین‌المللی براساس اصول واحد و هدف مشترک برای ریشه‌کن کردن قاچاق مواد مخدر و همکاری‌های جهانی در امور کیفری، تأکید شده است. معاضدت قضایی یعنی کمک و یاری کشورها به یکدیگر در امور قضایی، انتقال آیین دادرسی و حمل بانظارت جهت کسب موفقیت در مبارزه جهانی علیه مواد مخدر غیرمجاز، ضروری است. به‌همین جهت در ماده ۷ کنوانسیون مصوب سال ۱۹۸۸ از کشورها خواسته شده که قوانین داخلی خود را در راستای اجرای مفاد کنوانسیون وضع کنند (مرتضوی قهی، ۱۳۹۴). در کنوانسیون‌های مصوب ۱۹۶۱ و ۱۹۷۱ نیز به طرف‌های متعهد توصیه شده که همکاری نزدیک داشته باشند و در مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روان‌گردان به یکدیگر کمک کنند (مقتدر، ۱۳۷۰: شماره ۲۶). استرداد مجرمان، مفهوم روشنی در کنوانسیون مصوب ۱۹۸۱ مواد مخدر است که ماده ۶ آن، در ۱۲ بند، شرایط و چگونگی استرداد مجرمان را بیان کرده است. اجرای مفاد کنوانسیون در خصوص استرداد مجرمان یک مسئله قابل بحث در روابط حقوقی و سیاسی بین کشورهاست. باوجود تصریح کنوانسیون، دولت‌ها از این مفهوم، تفسیرهای متفاوتی داشته و متأثر از روابط سیاسی و رفتارهای متقابل، مسئله

معاضدت قضایی و استرداد مجرمان نیز دست‌خوش تغییر و تحول بوده است. استرداد مجرمان در کنوانسیون‌های ۱۹۶۱ و ۱۹۷۱ فاقد ضمانت اجرایی کافی بوده و به توصیه و پیشنهاد به دولت‌ها اکتفا شده است. این مهم در کنوانسیون ۱۹۸۸ مورد توجه و دقت امضاکنندگان بوده، ولی در عمل اختلاف‌نظرهایی بین دولت‌ها وجود دارد که مانع از اجرای کامل مفاد کنوانسیون در خصوص استرداد مجرمان شده است. قانون تطهیر پول بین‌المللی از بارزترین تلاش‌ها در جهت مبارزه با قاچاق مواد مخدر است. ماده ۳ کنوانسیون مصوب ۱۹۸۸ متعاهدین و دولت‌های عضو را ملزم کرده است که تطهیر پول حاصل از قاچاق مواد مخدر را در قوانین الحاقی خود، جرم تلقی کنند. شستشوی پول فرایندی است که طی آن، شخص منابع و درآمدهای غیرقانونی را به حالت قانونی تبدیل می‌کند (مرتضوی قهی، ۱۳۹۴). تخصصی‌شدن روند تطهیر پول و حرفه‌ای شدن تطهیرکنندگان پول، این موضوع را به صورت پیچیده‌ای درآورده و آمار تطهیرکنندگان روبه افزایش بوده و جنبه بین‌المللی پیدا کرده است. از سوی دیگر، هم‌گرایی اقتصادی در بازارهای جهانی و تجارت بین‌المللی در کشورهای ضعیف و یا دارای قوانین ضعیف، عواملی هستند که در فرآیند اقتصاد کلان و مبادله‌های قانونی کالا در سطح جهان تطهیر پول را بین‌المللی کرده و همه کشورها برای مقابله با آن باید تلاش و همکاری کنند. ده سال پس از کنوانسیون ۱۹۸۸، یعنی در سال ۱۹۹۸ در اجلاس ویژه مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه سیاسی به تصویب ۱۸۵ کشور عضو رسید که در پیش‌نویس آن از کشورها خواسته شده که تطهیر عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر و سایر جرایم مربوط و استفاده مالی کشورها برای انجام این هدف را محکوم کنند و برای اجرای مفاد کنوانسیون ۱۹۸۸ در زمینه مبارزه با تطهیر پول، اصولی را پیشنهاد کرده است. تدوین یک چهارچوب حقوقی جامع، شناسایی، کشف و مصادره اموال ناشی از جرم، تدوین یک نظام قانونی - مالی اثربخش جهت جلوگیری از دستیابی مجرمان و... از جمله اصول پیشنهادی در این اعلامیه است.^۱

۱. برای مبارزه با جرم بین‌المللی تطهیر پول، اقدام‌هایی انجام گرفته که به‌عنوان ابزار بین‌المللی مورد استفاده دولت‌ها و سازمان‌های

وظایف و مسئولیت‌های پلیس بین‌الملل در زمینه کنترل مواد مخدر

تولید سالیانه بیش از ۸۰۰ تن کوکائین و هروئین در کشورهای تولیدکننده جهان، فرصت بی‌سابقه‌ای را برای شبکه‌های سازمان‌یافته جنایی به‌منظور کسب عواید هنگفت مالی به ارمغان آورده است. شبکه‌های مزبور با استفاده از این عواید، به حمایت و گسترش اقدام‌های مجرمانه خود در سراسر جهان مبادرت می‌کنند. در این راستا، اینترپل وظیفه دارد تا از طریق تبادل اطلاعات عملیاتی و محرمانه با کشورهای عضو، نسبت به شناسایی مسیرها و شبکه‌های درگیر در امر قاچاق مواد مخدر اقدام کند. به‌عبارت دیگر، شناسایی عملیات‌ها، مسیرها و نحوه عملکرد قاچاقچیان در سطح بین‌المللی بر عهده دفتر مرکزی اینترپل مستقر در لیون بوده و مسایلی همچون بررسی وضعیت تولید و توزیع خیابانی مواد مخدر نیز بر عهده مقامات ملی کشورهای عضو است (فیثوبویل، ایزابل و موسه مارک، ۱۳۸۵).

اینترپل در زمینه مقابله با تولید و قاچاق مواد مخدر و مواد اولیه شیمیایی، به‌صورت‌های گوناگون پلیس و نهادهای انتظامی کشورهای عضو را یاری می‌کند. ازجمله حمایت‌های اینترپل می‌توان به جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات مربوط به کشف محموله‌ها و تبادل آن با همتایان خود اشاره کرد. صدور وضعیت هشدار از طریق سامانه ارتباطی اینترپل به‌منظور آگاه کردن نهادهای انتظامی کشورها نسبت به شیوه‌ها و همچنین مسیرهای جدید مواد مخدر نیز ازجمله دیگر حمایت‌های اینترپل محسوب می‌شود. با استفاده از این روش، اینترپل کلیه اطلاعات به‌دست آمده درخصوص روش‌ها و مسیرهای جدید حمل مواد مخدر و تصاویر مربوطه را با تمامی کشورهای عضو تبادل کرده و بدین طریق آنان را برای اتخاذ تدابیر پیشگیرانه آماده می‌کند. اینترپل با ارائه گزارش‌های تحلیلی درحقیقت ارتباط جنایی میان شبکه‌های قاچاق مواد مخدر را نیز به کشورهای عضو گوشزد می‌کند. این نهاد بین‌المللی با برگزاری نشست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه موضوع‌های خاص زمینه را جهت بهره‌گیری از آخرین یافته‌ها و پژوهش‌های به‌عمل آمده در زمینه کنترل مواد مخدر هموار می‌سازد. ازسوی دیگر، اینترپل همه‌ساله دوره‌های آموزشی تخصصی برای

شرکت‌کنندگانی از کشورهای عضو در زمینه‌های مختلف برگزار کرده و بدین ترتیب نسبت به ارتقاء مهارت‌های آنان نیز مبادرت می‌کند. فعالیت اینترپل بیشتر بر روی قاچاق آن دسته مواد مخدري متمرکز است که بیشترین سوء مصرف را در جهان دارا هستند که از آن جمله می‌توان به هروئین، کوکائین، حشیش، مواد مخدر صنعتی و همچنین مواد اولیه شیمیایی مورد مصرف در ساخت انواع مواد مخدر و مواد نیروزا که بیشتر توسط ورزشکاران مورد سوء مصرف قرار می‌گیرد، اشاره داشت. مهم‌ترین اقدامات جاری از سوی اینترپل را در زمینه مقابله با مواد مخدر می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

۱- **طرح دراگ.نت:** در چهارچوب این طرح، روند قاچاق مواد مخدر در اینترنت مورد کنکاش و بررسی قرار می‌گیرد. در واقع اینترپل قصد دارد در چهارچوب فضای مجازی با قاچاق و توزیع مواد مخدر مقابله کند.

۲- **طرح مقابله با قاچاق کوکائین:** در چهارچوب این طرح، اینترپل ضمن گسترش تبادل اطلاعات محرمانه به مقابله با قاچاق کوکائین از مبدأ آمریکای جنوبی و از طریق قاره آفریقا به کشورهای اروپایی مبادرت می‌کند. هدف از این طرح جمع‌آوری اطلاعات در خصوص شبکه‌های اصلی و فرعی قاچاق کوکائین به آفریقا و در نهایت اروپا و تبادل آن با کشورهای عضو است.

۳- **عملیات مقابله با محموله‌های متامفتامین:** هدف از این طرح مقابله با شبکه‌های سازمان‌یافته جنایی فعال در زمینه قاچاق متامفتامین از طریق ترکیه به کشورهای واقع در شرق آسیا و اقیانوسیه است.

۴- **ابتکار مقابله با دوپینگ:** اینترپل با مشارکت سازمان بین‌المللی مقابله با دوپینگ، به‌دقت مسئله استفاده ورزشکاران از مواد نیروزا را دنبال می‌کند. در سال ۲۰۰۹ میلادی یک یادداشت تفاهم همکاری بین این دو نهاد بین‌المللی به امضاء رسید و در عمل تبادل اطلاعات و تجربیات میان این دو نهاد به‌منظور شناسایی و انهدام شبکه‌های سازمان‌یافته جنایی فعال در زمینه قاچاق مواد نیروزا آغاز شد.

۵- **اینترپل در چهارچوب عملیاتی باعنوان سیسکا** که از سال ۲۰۱۰ میلادی به‌مورد اجرا

در آمده، هماهنگی فعالیت های پژوهشی و تبادل اطلاعات میان بلژیک، آلمان، سیرالئون، سوئیس و آمریکا به منظور شناسایی و انهدام شبکه های قاچاق کوکائین به مقصد اروپا را برعهده گرفته است. در ژوئیه سال ۲۰۱۰ میلادی و در پی انجام یک رشته عملیات های هماهنگ میان کشورهای یاد شده، مقادیری کوکائین کشف و تعدادی از اعضای چند باند بین المللی قاچاق کوکائین نیز دستگیر شدند.

۶- ایتربیل با برپایی نشست های بین المللی و اعزام کارشناسان متخصص، همواره از انجام پژوهش های بین المللی در زمینه کنترل مواد مخدر استقبال می کند. این نهاد بین المللی همچنین آمادگی دارد تا کشورها را در انجام پژوهش های اولیه پس از کشف محموله های عظیم مواد مخدر یاری کند (مرتضوی قهی، ۱۳۹۴).

نتیجه گیری

جرم سازمان یافته، حتی به شکل داخلی، خطرات فراوانی را برای جوامع مختلف ایجاد می کند. با توجه به جمع شدن امکانات، استعدادها و نیروها در یک نقطه و انسجام و تشکلی که مجرمان سازمان یافته از آن برخوردارند و قدرت و ثروتی که این گونه سازمان های تبهکار می توانند پس از مدتی فعالیت به دست آورند و از آن در جهت اشاعه فعالیت های مجرمانه خود بهره گیرند و همچنین تأثیر سوء این نوع جرم بر امنیت جوامع و اقتصاد آنها و حتی اساس حکومت ها و بنیان های اخلاقی جوامع بسیار فراتر از تأثیر اندک جرایم فردی است. پس از معاهده شانگهای چین، همکاری های بین المللی علیه سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر انجام شد. سیر تحول اقدامات انجام شده در راستای مهار و کاهش سوء مصرف و قاچاق مواد مخدر، تصویب کنوانسیون ها، تأسیس نهادهای اصلی و فرعی کنترل مواد مخدر در سازمان ملل متحد و همکاری های منطقه ای و بین المللی کشورها و برنامه های ملی مبارزه با مواد مخدر، گویای این واقعیت است که پدیده مواد مخدر بلیه ای برای تمام مردم جهان است و تمام کشورها با وجود تفاوت های فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و ساختار سیاسی و حکومتی با این معضل درگیر هستند. آمار و اطلاعات منتشر شده، بیان گر این مهم است که کنوانسیون های بین المللی، تلاش ها و اقدام های ملی و بین المللی برای مهار این پدیده و کاهش عرضه و تقاضای سوء مصرف مواد مخدر، کافی نبوده و مبارزه علیه سوء مصرف و قاچاق بین المللی مواد مخدر در محدوده

جغرافیایی کشورها و هزینه‌های پراکنده نیز تأثیر جدی بر روند روبه افزایش این پدیده نداشته است. در حال حاضر، تجارت مواد مخدر در فرآیند سودجویی سازمان‌ها، کارتل‌ها، گروه‌های سازمان‌یافته و باندهای تبهکار و مافیایی قرار گرفته و منافع کشورهای تولیدکننده، کشورهای ترانزیت، قدرت‌های بزرگ و قاچاقچیان بین‌المللی را به یکدیگر پیوند داده و به یکی از سودآورترین معامله‌های بین‌المللی تبدیل شده است. با وجود تلاش‌های انجام شده و تحولات دلگرم‌کننده، نگرانی‌ها همچنان وجود دارد. تجارت پرسود مواد مخدر به صورت قاچاق و ترانزیت ادامه دارد و دولت‌ها جهت کاهش عرضه مواد مخدر، هزینه‌های زیادی را متحمل می‌شوند. نفوذپذیری مرزها، نیاز سیاسی و اقتصادی برخی دولت‌ها به سود حاصل از تجارت مواد مخدر، ورود سازمان‌ها، کارتل‌ها و قاچاقچیان بین‌المللی به عرصه مواد مخدر، گسترش جرایم مرتبط با قاچاق مواد مخدر از قبیل قاچاق سلاح و مهمات، آدم‌ربایی، سرقت‌های مسلحانه، کلاهبرداری بین‌المللی و رشد جرایم سازمان‌یافته، جامعه جهانی را در معرض تهدید قرار داده و پدیده قاچاق بین‌المللی مواد مخدر را در ردیف بحران‌های محیط زیست، فقر و سلاح‌های اتمی قرار گرفته است. به همین دلیل برنامه بین‌المللی کنترل مواد مخدر سازمان ملل متحد^۱ به این نتیجه رسیده که باید در سطح جهانی با معضل مواد مخدر مبارزه کرد و سازمان ملل متحد سعی می‌کند کشورهایی که در مسیر عبور کاروان‌های مواد مخدر قرار دارند را تجهیز کند. پدیده مواد مخدر به گونه‌ای است که هیچ‌یک از کشورها به تنهایی قادر به پیروزی در این نبرد پنهان نیستند و اراده قوی بین‌المللی و همکاری دولت‌ها باید زیربنای سیاست مبارزه با مواد مخدر قرار گیرد. بازننگری در کنوانسیون‌های بین‌المللی علیه مواد مخدر، الزام پیوستن تمام کشورها به کنوانسیون‌ها و تهدید و تحریم کشورهای ناقض مفاد کنوانسیون‌ها و مقررات بین‌المللی، همکاری‌های حقوقی و قضایی بین کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، ثبت جرم قاچاق مواد مخدر به عنوان یک جرم بین‌المللی و اتخاذ راهبرد اقدام هماهنگ، متوازن و متعادل در جهت کنترل و کاهش عرضه و مهار و کاهش تقاضای سوءمصرف مواد مخدر، راه کارهای مقابله با معضل بین‌المللی مواد مخدر در جهان است. تحریم و مقابله قهرآمیز با پدیده مواد مخدر نه تنها منجر به مهار و کنترل روند روبه رشد

سوء مصرف و قاچاق بین المللی مواد مخدر نشده، بلکه سایر جرایم و ضرر و زیان های فردی و اجتماعی و پیامدهای جانبی همچون ایدز، هپاتیت و به هدر رفتن منابع مادی و انسانی را به دنبال داشته است. وضعیت به گونه ای شده که ریشه کن کردن و محو اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر به یک آرمان تبدیل شده است. به منظور کاهش تقاضای مصرف غیر مجاز مواد مخدر و داروهای روان گردان غیر قانونی در بعد ملی باید طیف وسیعی از سیاست ها، برنامه های فرهنگی، اجتماعی و بهداشتی متنوع در پیشگیری از سوء مصرف مواد، افراد و خانواده ها را دربر گیرد تا بتوان با این پدیده و نتایج نامطلوب آن در جامعه مقابله کرد. تغییر الگوی کشت و جایگزین کردن محصولات مجاز از قبیل کاکائو، آناناس، قهوه و کائوچو به جای کشت خشخاش، تضمین قیمت و خرید محصولات جایگزین، اعطای تسهیلات مالی به دولت ها و کشاورزانی که اقتصاد و معیشت آنها از طریق کشت خشخاش تأمین می شود، راهکاری برای مهار و کاهش عرضه مواد مخدر در جهان خواهد بود. اجرای این سیاست در منطقه هلال طلایی و مثلث طلایی^۱ به ویژه در افغانستان، می تواند تحول مهم در یک قرن مبارزه با مواد مخدر و اقدامی ضروری برای نجات میلیون ها انسان در سراسر جهان باشد. با نگاهی به سیر تحولات و اقدامات ملی و بین المللی، ورود قدرت، سیاست و اقتصاد به عرضه مواد مخدر، جنبه های دارویی و تقسیم مواد مخدر به مجاز و غیر مجاز، بدون مجازات گذاشتن گروه ها و باندهای بین المللی قاچاق مواد مخدر و... می توان نتیجه گرفت که سیاست جهانی، امحای پدیده قاچاق بین المللی مواد مخدر نیست و مبارزه با این پدیده در بعد جهانی و در برخی کشورها، دو وجهی و دارای ظاهر و باطن است. ظاهر مبارزه، دارای سازمان، برنامه، اصول و قواعدی است که دستمایه تلاش های ملی و بین المللی است و باطن مبارزه، قدرت، سیاست و اقتصاد است که مستقیم و غیر مستقیم در خدمت منافع قدرت مندان قرار دارد. جمهوری اسلامی ایران در خط مقدم ترانزیت، در رویارویی با این پدیده و بازی خطرناک، بیش از کشورهای تولید کننده و مصرف کننده، آسیب پذیر بوده و تاکنون هزینه های مادی و انسانی زیادی را پرداخته است. بنابراین ضرورت دارد، برنامه مبارزه با مواد مخدر و پیامدهای آن، مورد بررسی و تجدیدنظر قرار گیرد. از جمله عوامل گسترش و سوء مصرف مواد مخدر و

۱. منطقه موسوم به هلال طلایی شامل کشورهای افغانستان، پاکستان، ترکیه، لبنان و... است.

اعتیاد در جامعه، مقابله با ترانزیت است. فعال تر شدن همکاری‌های بین‌المللی از جمله اینترنتی، مهار و کاهش عرضه و تقاضای مصرف مواد مخدر، تغییر الگوی کشت و کنترل مرزهای زمینی، هوایی و دریایی پیشنهاد می‌شود.

منابع

- آقایی، بهمن (۱۳۷۸). *فرهنگ حقوقی بهمن انگلیسی به فارسی*، تهران: نشر گنج دانش.
- اردبیلی، محمدعلی (۱۳۸۲). *پیشگیری قضایی و استرداد مجرمان*، تهران: نشر میزان، چاپ اول.
- اردبیلی، محمدعلی (۱۳۸۲). *حقوق جزای عمومی*، جلد اول، تهران: نشر میزان، چاپ دوم.
- اسعدی، سید حسن (۱۳۸۶). *جرایم سازمان یافته فراملی*، تهران: نشر میزان.
- باقر زاده، احد (۱۳۸۸). *پولشویی در حقوق ایران و انگلستان و اسناد بین‌المللی*، تهران: نشر میزان.
- بیابانی، غلامحسین، جرائم سازمان یافته و همکاری‌های جنایی، *فصلنامه نظم و امنیت انتظامی*، پاییز ۱۳۸۸، شماره سوم، سال دوم.
- تجلی، سیدآیت‌الله (۱۳۹۰). *مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم در بانک‌ها*، تهران: آزاد کتاب.
- تقی‌زاده انصاری، مصطفی (۱۳۸۸). *سازمان جهانی پلیس جنایی (اینترپل)*، تهران: انتشارات جنگل، جاودانه.
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، *تومینولوژی حقوق*، چاپ دوم، تهران، بی‌نا، بی‌تا.
- خطیبی، عبدالکریم، مصادیق بارز جرم سازمان یافته در قوانین جزایی جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه حقوقی قضایی آیین دادرسی*، بهار و تابستان ۱۳۹۱، سال هشتم، شماره ۱۶ و ۱۷.
- دلخوش، علیرضا (۱۳۹۰). *مقابله با جرایم بین‌المللی: تعهد دولت‌ها به همکاری*، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهر دانش.
- سلیمی، صادق (۱۳۸۲). *جنایات سازمان یافته فراملی*، تهران: انتشارات تهران صدا.
- سلیمی، صادق (۱۳۹۰). *نقش سازمان ملل متحد در مقابله با جنایات سازمان یافته فراملی: قاچاق زنان و کودکان*، تهران: دانشگاه تهران.
- شرقی، عباس (۱۳۷۲). *علم انگشت‌نگاری*، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- عباسی، محمود (۱۳۷۴). *پلیس بین‌الملل*، تهران: انتشارات مجد، چاپ اول.
- محسنی، مرتضی (۱۳۷۰). *حقوق جزای عمومی*، چاپ اول، تهران: انتشارت گنج دانش.
- مخدوم، حمیدرضا، نقش اینترپل در زمینه استرداد مجرمان و راه‌های بهینه کردن آن، *فصلنامه کارآگاه*، پاییز ۱۳۸۷، دوره دوم، شماره ۴.
- مصفا، نسرين (۱۳۹۰). *نقش سازمان ملل متحد در مقابله با جنایات سازمان یافته فراملی: قاچاق زنان و کودکان*، جزوه درسی، تهران: انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد.
- میرمحمدصادقی، حسین (۱۳۸۶). *حقوق جزای بین‌الملل*، تهران: نشر میزان.

- میری، دلماس مارتی (۱۳۸۱). *نظام‌های بزرگ سیاسی جنایی*، ترجمه دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی، ج اول، تهران: چاپ میزان.
- نجاتی، مهدی (۱۳۸۱). *پلیس علمی و کشف علمی جرایم*، تهران: انتشارات سمت.

- *Cario Resolution* (1998). No/ AGN/670Res/16.
- *Convention of the setting up of a European police office (Europol) Brussels* (1995). Article 92/2.
- *Convention on Mutual Assistance and cooperation between customs Administration* (1997). brusselsT, article 10.
- *Convention on Transfer of proceeding sin criminal matters* (Strasbourg, 1992).
- *Draft international convention for the suppertion of terrorist Financing* (1999). (A. C.6/58/C. 16) Article 18.
- *Draft international convention for the suppertion of terrorist Financing* (1999) (A. C.6/58/C. 16) Article 18.
- ICPO (1989). *international criminal police Review* - No 810.
- ICPO (1991). *international criminal police review* -no 433.
- ICPO (1992). *international criminal police Review* -No 438.
- Lombois(c) (1971). *Droit penal international* pan, s, Dalloz, p: 996.
- *Model Treaty Extradition* (1990). New York 14 December Article 9(1).
- *Resolution* no/ AGN/63/Res/16(Antalya- 1996).
- *Resolution* no/ AGN/65/Res/12(Antalya- 1996) Model Treaty Extradition New York 14 December 1990 Article 9(1). Convention on Transfer of proceeding sin criminal matters
- *Resolution* no/ AGN/65/Res/12(Antalya- 1996).
- *Resolution* No/AGN/66/Res/7/Newdehl, 1997.
- *Resolution* No/AGN/670Res/16 (Cario-1998).
- Rome, *of the international criminal court* (Rome- 1998) Article 68.
- *Scheme relations mutual Assistance in criminal Matters within the common wealthT Hare* (1989). as Strasbourg, 1992.
- *Scheme relations mutual Assistance in criminal Matters within the common wealthT Hare* (1989). as amended 1990.
- *UN convention against curruption* (Merida- 2003) Article 19(b).
- *UN convention against ltlieit trafficking inter narcotic Drags and psycho tropic substances* (Vienna).
- *UN convention against ltlieit trafficking inter narcotic Drags and psycho tropic substances* (Vienna 1998) Article 7(B).
- *UN convention against ltlieit trafficking inter narcotic Drags and psycho tropic substances* (Vienna 1998) Article 7(B).
- *UN treaty on mutual Assistance in criminal matters, network*, 19 December 1990, Article 11.
- *UnDoc.A/551383/Add/*.
- *United Nation Convention Against Transnational Organized Crime*, 2000.